

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Tertiò principaliter arguitur & oppugnatur sententia adversaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

uitatem, & ideo nullam possent dare constituto per ipsa, siquidem nullam haberent unitatem neque compositionis neque identitatis per rationem, in quo casu non sufficeret identitas realis inter illa prædicata ad hoc ut constituerent unum per rationem, quia identitas in uno genere non sufficit ad constituendum unum in alio genere.

81 Confirmatur, quia illud quod non obest definitioni alicuius, non potest obesse definito illius quia sunt omnino idem, v. g. implicat quod mors obest existentie hominis a parte rei, & quod non obest existentie animalis rationalis: sed identitas illa realis in Deo non obest cominus constitutiua illius sint distincta, & non divisa, ac proinde indivisa: ergo non obest cominus sint vere unita, & composita, quia indivisio distinctorum est definitio unionis.

82 Dicunt multi ex Scotistis illa constitutiva neque uniri inter se nec componere Deum, quia sunt omnino inseparabilia.

Sed contra, quia separabilitas, aut inseparabilitas in rebus est distincta formalitas ab unitate earum: ergo inseparabilitas non tollit unitatem, siquidem in una, & eadem entitate possunt reperiri duæ illæ formalitates, v. g. substantia Angeli, & natura ipsius sunt omnino inseparabiles: item forma cæli, & materia illius dicunt naturalem inseparabilitatem, & nihilominus illa naturaliter component unum suppositum Angelicum, & ista unum cælum; item ratio entis quæ identificata est realiter cum differentijs, & ratio animalis identificata cum rationali propter talem identitatem sunt omnino inseparabilia, & nihilominus component ex natura rei unum hominem.

83 Clarius, & evidentijs: conservatio Angeli, quatenus actio Dei, & substantia Angeli conservata, ita sunt inseparabiles ut nec divinitus possit substantia Angeli existere sine omni conservatione divina, & nihilominus ex illa conservatione, & substantia Angeli componitur unum conservatum intrinsece, quia Angelus conservatus est concretum intrinsecum ex formali, & materiali copulatis: nam conservatio quatenus terminatur ad Angelum afficit illum; sed impossibile est quod forma intrinseca afficiat, & denominet aliquod subiectum, quin uniat illi intrinsece, in quo distinguitur illa efficientia ab efficientia extrinseca: ergo si Angelus afficitur intrinsece per conservationem quamcumque, componit cum illa unum concretum, non obstante inseparabilitate inter omnem conservationem, & substantiam Angeli conservatam: ergo licet formalitas constituti vnius sit inseparabilis ab alia, poterit uniri cum illa si simul concurrant ad constituendum unum: atqui constitutiva Dei, etiamsi inseparabilia sint ex natura rei sunt distincta & constituunt ex natura rei unum Deum: ergo ex natura rei component Deum ut unum.

SECTIO III.

Tertio principaliter arguitur, & oppugnatur sententia adversaria.

84 **Q**uia id quod formaliter, & absolute est aliquod subiectum, non distinguitur ab illo neque absolute neque formaliter; sed per seitas in Deo realiter, & formaliter est ens, & idem est

de differentia increata: ergo per seitas non distinguitur ab ente ullo modo formaliter.

Maiores evidens, quia id quod absolute, & formaliter est tale, habet identitatem absolute, & formaliter cum illo, ac proinde formalissime est idem cum eodem; sed illud quod absolute, & formaliter est idem cum alio non distinguitur ab illo absolute, & formaliter, quia cum identitas opponatur distinctioni in eo genere quo fuerit identitas, in eo genere expellet distinctionem, quia unum oppositum excludit aliud sibi essentialiter oppositum.

Minor præcipua probatur, quia illud de quo prædicatur realiter, & formaliter ens, est formaliter, & realiter ens; sed ens prædicatur realiter de per seitate: ergo per seitas est realiter, & formaliter ens; minor in qua est difficultas sic demonstratur primo, quia de per seitate prædicatur quod non repugnet existere a parte rei; sed non repugnans existere formalissime a parte rei, & ex natura rei est ens: ergo de per seitate prædicatur quod sit ens formalissime, & a parte rei, minor est evidens, quia ens in tota sua latitudine, & quatenus tale, est id quod potest existere; seu quod non implicat existere, nam ens reale quatenus tale formalissime est obiectum omnipotentie divinæ, & oppositum impossibile; sed oppositum impossibile, quatenus tale, est quod non repugnat existere, quia impossibile quatenus tale repugnat existere: ergo ens formalissime quatenus tale five realiter, five ex natura rei est quod potest existere vel non repugnat existere.

Maiores sic demonstratur, quia inter duo contradictoria nullum datur medium; quare si de aliquo subiecto non potest prædicari unum contradictorium, necesse est ut prædicetur & aliud, v. g. quia de homine aut de lapide non potest prædicari quod sit Deus, necesse est ut prædicetur quod non sit Deus, quæ veritas innititur illi evidentissimo principio metaphysico, videlicet quodlibet, vel est vel non est: sed de per seitate nullo modo potest prædicari ex natura rei repugnans existere, aut quod implicet existere: ergo necesse est prædicari de ipsa non repugnans existere ex natura rei.

Declaratur amplius, ab actu ad potentiam, evidens est consequentia; sed per seitas non solum realiter; sed etiam ex natura rei existit, & est: ergo ex natura rei potest existere, & esse sine ulla repugnantia ad existendum, & essendum, quapropter sicut irridetur aliquis iure optimo, qui diceret homini ridenti implicare, & repugnare posse ridere, ita similiter irridendus est qui dixerit per seitati ex natura rei formalissime existenti repugnare esse, & existere: ergo evidenter sequitur per seitatem formalissime posse existere, & non repugnare esse: sed quicquid non repugnat existere, & potest existere in ea ratione qua potest, est ens formalissime: ergo per seitas, quæ ex natura rei non repugnat existere ex natura rei erit ens: ergo ex natura rei identificatur cum ente, ac proinde ex natura rei non distinguetur ab ente.

Secundo quicquid est positivum ex natura rei, ex natura rei formalissime est ens; sed per seitas ex natura rei est positiva: ergo per seitas ex natura rei formaliter est ens: maior meo videri est evidens, quia quicquid est positivum opponitur immediate negativo (loquor enim de positivo obiective

obiective non de positivo quoad nomen hoc est non ens, vel nihil: sed quod immediate opponitur non ens est ens: ergo quicquid est positivum est ens, de quo late tracto agendo de primo attributo entis. Minor sic demonstratur primo, quia perfectas est constitutum primum positivum in quantum positivum: sed quicquid est constitutum primum positivum, est positivum: ergo perfectas est ex natura rei quid positivum. Maior est evidens, quia perfectas primario constituit substantiam: sed substantia ex natura rei est positiva: ergo perfectas primario est constitutiva positivum: minor illa sic probatur, quia eo modo debet esse primum constitutum quo est constitutum, quia inter constitutum & constitutum datur convenientia, & proportio in gradu essendi: sed constitutum est positivum: ergo constitutum debet esse positivum, & non negativum.

⁹⁰ Explicatur hoc, ideo differentia increata est positiva, quia primario, & per se constituit Deum qui positivus est: item rationale est in ordine positivo, quia homo quem constituit est in ordine positivo: sed perfectas constituit primo ex natura rei substantiam, quæ primario, & essentialiter est positiva: ergo perfectas est primo, & per se positiva.

⁹¹ Ratio autem à priori est, quia negatio semper sequitur aliquod positivum, in quo fundatur, quia negatio est secundarius conceptus, ac proinde accessorius respectu alicuius principalis, quod non potest esse aliud nisi positivum: ergo negatio non potest esse primum constitutiva, sed potius debet secundario advenire post illud positivum, quod sequitur, & in quo fundatur, ita ut quasi prius deat in constitutione positivum quod sequitur negatio, quam negatio ipsa quæ fundatur in tali positivo. Exemplo manifestum demonstratur, rationale dicit negationem irrationalis seu bruti, quia autem talis negatio sequitur rationale, ex eo quod negatio sit, dicimus non primario constituitur hominem, sed secundario: item veritas sive transcendentalis, sive individualis non constituit primario, sed secundario, ex eo quod negatio est; unde ens prius constituit, quam veritas transcendentalis, quia talis veritas sequitur ens, & ens præsupponitur ad illam.

⁹² Item singularitas positiva constituit prius singulare quam veritas individualis, ex eo quod veritas individualis, quia negatio præsupponit singularitatem positivam quam sequitur, itaque negatio maxime assimilatur accidenti in hac proprietate, quod non possit constituitur primario, ac proinde quod sit secundarius conceptus rei; nam sicut accidens semper præsupponit aliquod subiectum substantiale, quod sequitur, & in quo subiectatur, ita similiter negatio semper præsupponit aliquod positivum, quod antecedit ipsam negationem, & cui affigatur ipsa negatio, ratione cuius non potest negatio se communicare constituendo, nisi primario se communicet positivum illud cui innititur talis negatio, & sic positivum illud erit primum constitutum; negatio autem erit secundario, & nullo modo poterit induere rationem primarij constitutivi.

⁹³ Ergo si perfectas primario constituit positivam entitatem substantiæ, in omnium sententia etiam Adversariorum, evidenter, & manifeste se-
R. P. Ideph. de Peñafel, Theol. Schol. Tom. I.

quitur esse quid positivum.

Secundo, quia perfectas, & non perfectas opponuntur contradictorie ex natura rei: ergo perfectas, & non perfectas sunt extrema, quorum unum est positivum, & alterum negativum; hoc enim petit natura contradictoria, ut ex definitione illarum manifestum est: sed perfectas non est extremum negativum cum affirmativum sit: ergo est positivum, præcipue, quia illud est negativum extremum quod sufficitur negatione aliqua significata hoc nomine, vel particula *non*: atqui non perfectas afficitur tali particula: ergo est extremum negativum, ex quo sequitur manifeste, perfectas esse extremum positivum, tam realiter quam ex natura rei formaliter.

Vergetur, quia id quod est radix alicuius formalitatis positive est prædicatum positivum, quia nihil datur in effectu quod non contineatur in causa, aut radice, quia cum effectus habeat esse à causa, si est positivus debet esse à causa positiva: ideo enim gradus intellectus seu rationalis, & animalis sunt gradus positivi, quia sunt radices ratiocinandi, & sentiendi, quæ positivæ formalitates sunt: sed perfectas est radix substantiæ ex natura rei, & quatenus per vos distinguitur ab ente: ergo est positiva entitas ex natura rei. Patet consequentia, quia substantia ex natura rei est positiva formalitas, sed perfectas est causa seu radix à qua accipit esse substantia, quatenus positiva: ergo ipsa perfectas erit quid positivum.

Vergetur principaliter, quia id quod habet essentiam ex natura rei, & habet esse est ens; sed perfectas adhuc ut per vos distinguitur ab ente habet essentiam, & esse: ergo perfectas ex natura rei formalissime est ens, & prædicatur ens de ipsa. Maior est evidentiissima, quia habere esse, & esse ens seu habere essentiam sunt synonyma entis; atqui cui convenit obiectum unius synonymi convenit obiectum alterius: ergo quod habet esse, & cui convenit habere essentiam ex natura rei, conveniet ex natura rei esse ens, & erit formalissime ens, ut ex terminis patet. Minor illa sic demonstratur, quia quod tribuit alicui essentialem gradum debet in se habere essentiam, & habere esse: sed perfectas tribuit substantiæ gradum essentialem entis per se: ergo perfectas habet essentiam, & esse.

Vergetur, quia quicquid distinguitur essentialiter ab aliquo, habet essentiam distinctam ab eo à quo distinguitur, quia per idem distinguitur res primario, per quod primario constituitur: unde si homo distinguitur essentialiter ab equo, necesse est ut habeat essentiam, per quam distinguatur ab eo: sed perfectas, quatenus talis formalissime, & ex natura rei, distinguitur essentialiter ab accidente, non solum specificè, & modo quo rationale distinguitur ab equo, sed etiam genericè, quidditative, essentialiter, eo modo quo homo, & arbor distinguuntur: ergo perfectas habet essentiam, & esse quidditative distinctum ab accidente, ac proinde habebit veram essentiam, & veram esse; item, omne quod est à parte rei ex natura rei, habet suam essentiam, per quam primario, & quidditative constituitur, & ratio est manifesta, quia omne quod est à parte rei, est definibile essentialiter per sua prædicata essentialia à quibus primario, & quidditative constituitur; sed quicquid est definibile per sua prædicata essentialia, habet essentiam, & esse verum quidditativum:

D d ergo

ergo omne quod est à parte rei ex vi naturæ ipsius, habet veram essentiam, & esse: ergo est ens ex natura rei: sed perfectas sine vlla fictione vere, & proprie ex natura rei, est in substantia, & est vere essentialiter definibilis: ergo est verum ens.

- 97 Præterea, quia cui ex natura rei convenit attributum entis, debet esse ens: sed perfectas convenit unitas, veritas, & bonitas, quæ sunt attributa entis: ergo perfectas ex natura rei est ens. Maior est evidens, quia attributum est inseparabile ab essentia illius, cuius est attributum; quare ab attributo ad essentiam optima fit illatio: quapropter si per impossibile conveniret alicui præter Deum esse omnipotentem, immensum à se, & independentem, sine dubio conveniret ei essentia. Deinde si alicui convenit risibilitas, necessario convenit essentia hominis, licet risibilitas, quia est proprietas, & non attributum, non habeat tam necessariam connexionem cum homine, sicut attributa cum ente.
- 98 Minor est certa, quia perfectas est indivisa in se, & divisa ab accidenti: ergo est una à definitione unitatis; item perfectas est appetibilis ex natura rei: ergo est bona, tandem sub quacunque præcognitione perfectas concipiatur, & sub quacunque distinctione existat, est intelligibilis; unde vos intelligitis ipsam ut ex natura rei distinctam, ab ente: sed omne quod est intelligibile, quatenus tale habet intelligibilitatem, seu veritatem transcendentalem: ergo. Sed hæc omnia sunt attributa entis: ergo attributa entis conveniunt vere, & proprie perfectas ex natura rei.

- Tandem, quicquid est, & quicquid datur à parte rei, potest esse subiectum affirmationis, vel negationis, quia quodlibet vel est vel non est; sed perfectas vere datur à parte rei: ergo potest esse subiectum affirmationis, vel negationis. Essendi cum veritate interrogo à vobis de perfectate an sit, vel non sit: non potestis dicere non esse: ergo debetis affirmare de perfectate, quod sit: sed id quod est, & quod habet esse ex natura rei, ex natura rei est ens: ergo perfectas ex natura rei, & formalissime est ens. Minor illa sic probatur, quia quod non est, seu quod nihil est, nihil potest facere, aut constituere; atqui perfectas essentialiter facit, & constituit substantiam; & ens per se, unde falsissimum est dicere perfectatem nihil facere, & nihil constituere, alias substantia quæ constituitur à perfectate nihil esset: ergo substantiæ perfectas formalissime ex natura rei vere est, ac proinde falsum est dicere quod non sit.

- 100 Vergetur, quia id quod opponitur enti rationis, & est positivum, debet esse ex natura rei formalissime vel sub non esse vel sub esse, & hoc ita necessario ut aliter non possit contingere, quia inter duo illa contradictoria universalissima comprehensa in illo principio, quodlibet est vel non est, nullum datur medium, quia adæquata divisio universalissima omnium, debet necessario comprehendere quicquid non est fictum (videlicet à parte rei) sed differentia illa perfectas datur sine fictione à parte rei: ergo comprehenditur ex natura rei formalissime necessario sub aliquo membro vel sub esse, vel sub non esse.

- 101 Sed non comprehenditur sub non esse, quia negatio est, & negatio prædicatur essentialiter,

& ex natura rei de omnibus membris aut inferioribus, contentis sub tali negatione; atqui negatio essendi non prædicatur formalissime ex natura rei de perfectate, alias esset verum dicere perfectas vere, & realiter non est, neque datur à parte rei ex natura rei, quod est falsissimum, & ex terminis patet. Deinde quia, ut supra probavimus, perfectas est id de quo prædicatur positiva formalitas, aut prædicatum positivum: ergo non prædicatur de eo negatio, alias de eodem prædicarentur simul affirmatio, & negatio, positivum, & negativum: ergo duæ contradictoriae, quod est impossibile, quia impossibile est idem simul esse, & non esse: sed perfectas, quatenus constituit substantiam positivam est positiva: ergo non est negatio: ergo negatio essendi ut sic non prædicatur ex natura rei de perfectate; unde duplex negatio essendi verificabitur de perfectate ex natura rei; siquidem nunc fatemini de perfectate ex natura rei verificari non negatio essendi, seu non verificari negatio essendi: sed duæ negationes essendi sunt affirmatio essendi: ergo perfectas ex natura rei non est sub non esse, sed potius sub esse ut sic: sed esse ut sic est ens ut sic, & ens ut sic prædicatur formaliter de omni contento sub illo: ergo ens ut sic prædicatur ex natura rei absolute de perfectate, dicendo perfectas est ens: ergo perfectas ex natura rei non distinguitur ab ente.

Dices de perfectate non prædicari quod sit ens absolute: sed solum quod sit ens secundum quid, & secundum quid sit.

Contra, quia nihil aliud sonat illud prædicatum, est absolute, nisi habens essentiam absolute, & simpliciter oppositam nihilo, uti debetur existentia: sed perfectas habet essentiam; seu quidditatem positivam, ut supra probavimus, oppositam nihilo, & non enti: ergo simpliciter est ens & simpliciter habet esse. Minor quoad secundam partem sic probatur, quia illud quod immediate opponitur contradictorie nihilo, & non enti, habet essentiam non solum oppositam, sed maxime oppositam nihilo: atqui perfectas immediate, & contradictorie opponitur nihilo: ergo habet essentiam maxime oppositam illi: Minor hæc sic demonstratur, quia illud contradictorie opponitur alteri, quod opponitur illi, ut positivum negativo: sed nihilum est negativum, & perfectas ex natura rei est positiva: ergo perfectas contradictorie, & immediate opponitur nihilo; præcipue, quia quando unum excludit aliud, negando illud, opponitur contradictorie illi: sed nihil negat perfectatem obiective, & formaliter in hac propositione: perfectas negat nihil (perfectas non est nihil): ergo inter perfectatem, & nihil datur oppositio contradictoria, ac proinde perfectas habebit essentiam simpliciter, & simpliciter esse.

Dicunt adversarij distinguere ab ente perfectatem ex natura rei, quia perfectas non est ens ut quod, neque habet esse ut quod, sed potius ut quo, vel ut quale.

Sed contra manifeste, quia illud est quo, respectu alicuius, quod formaliter constituit illud in esse realis cōcreti, & contra non potest esse quo, respectu illius, quod non constituit formaliter, ut patet manifeste in albedine, quæ est quo, respectu albi, & non est quo, respectu nigri, quia album constituit formaliter, & non nigrum, & humum constituit formaliter, & non nigrum, & nigrum est quo, respectu hominis, & non respectu

Quæst. Vlt. vtrum ens distinguatur, &c. 211

Et lapidis, sicut inherencia non est quo respectu substantiæ, licet sit quo respectu accidentis, quia accidens constituit formaliter inesse inherenti, & non constituit substantiam: sed perfectas nullo modo constituit ex natura rei ens, vt ens, tanquam ratio formalis ipsius, quatenus entis: ergo perfectas ex natura rei non potest esse ens vt quo, neque vt quale, licet sit substantia vt quo, aut vt quale, ex eo quod constituat substantiam formaliter, vel vt ratio formalis illius.

105 Minor sic demonstratur, quia illa ratio formalis quæ proprie, & ultimo constituit aliquid inferius essentialiter vt tale, non potest esse ratio formalis constituendi superius illius essentialiter, v. g. quia rationale constituit ex natura rei formaliter proprie, & ultimo hominem non potest constituere animal vt tale, quatenus est superior ipsius hominis, & quia sensibile constituit formaliter animal non potest formaliter constituere substantiam, quatenus talis est, quia est superior respectu animalis.

106 Ratio autem à priori est, quia differentia diuidentes, & contrahentes rationem superiorem, sunt extra rationem essentialem illius: sed si essent constitutivæ rationis superioris, & constituerent ipsam vt quo, formaliter essent de essentia illius: ergo differentia inferiorum contrahentes rationem superiorem non sunt constituentes, neque constituunt rationem superiorem. Minor est clara, quia id quod constituit vt quo, aliquid concretum formaliter est de essentia illius: sed per vos differentia inferiores constituunt vt quo rationem superiorem: ergo differentia illius essent de essentia rei superioris: ideo enim rationale est de essentia hominis, quia hominem constituit vt quo, formaliter, & sensibile est de essentia animalis, quia constituit animal vt ratio formalis: sed differentia inferiores constituunt rationem superiorem vt quo, formaliter: ergo sunt de essentia illius, atqui ex Aristotele, & ex omni bona metaphysica, differentia inferiores sunt extra rationem essentialem superioris: ergo non constituunt illam vt quo, formaliter: ratio à priori est, quia differentia inferior aduenit superiori rationi iam completæ in suo esse, quia ratio superior, quando coniungitur cum differentia sua inferiori, habet completam essentiam in esse superioris, vt videre est in animali dum contrahitur per rationale, quod iam completum in esse animalis, hoc est in esse viventis sensibilis descendit ad rationale, vt cum illo constituat hominem.

107 Tunc sic, perfectas constituit essentialiter ultimo, proprie, formaliter vt quo, substantiam in esse substantiæ, quæ est inferior respectu entis vt sic: perfectas enim est vltima differentia propria per quam substantia constituitur in esse substantiæ, & differt vltimo ab accidenti: ergo perfectas vltimo, & proprie est constitutiva substantiæ.

Ergo non potest constituere vt quo ens, quatenus ens, & quatenus superius respectu substantiæ.

108 Præterea, quia ens in sententia Scoti non est complexum sed simplicissima ratio irresolubilis, in alios duos conceptus, ex alio capite ante omnem contractionem tanquam prima omnium ratio præsupponitur complete constitutum: ergo non constituitur perfectate, quia cum esset complexum ex ratione superiori, & differentia illa

R. P. de N. deph. Pen. sel. Theol. Schol. Tom. I.

perfectatis, ac proinde resolveretur in illa duo constitutiva ex natura rei distincta: quapropter esset prima vt supponitur, & non esset prima ratio, quia ante se supponit duo constitutiva illa.

Vrgetur, quia perfectas est quo constituitur substantia, non in esse entis, sed in esse substantiæ: ergo solum respectu substantiæ erit quo, & in alijs rationibus erit quod, quas non tribuit substantiæ, v. g. anima rationalis est quo hominis, & nihilominus est spiritualis vt quod; item est substantia vt quod, & ens vt quod; sed substantiæ non tribuit esse ens perfectas: ergo in esse entis non erit quo, sed quod.

De illo enim quod, interrogo an sit aliquid vel nihil: sed non est nihil; ergo aliquid, & ex alia parte est quod: ergo est aliquid vt quod: sed aliquid vt quod est ens vt quod: ergo perfectas ex natura rei non est quo ens, sed quod ens. Explicatur exemplo, licet enim nigredo sit nigrum vt quo, tamen esse rationem quare aliquid sit nigrum, non habet vt quo, sed vt quod, alias si ipsa esset ratio nigrefaciendi vt quo, esset assignandum nigrefactum vt quod, formale; quod non potest assignari: si igitur differentia perfectatis est quo, constituitur substantia formaliter in ea ratione erit constitutum quod, formale in gradu essendi; habens esse: sed habens esse vt quod est ens quod: ergo perfectas est ens vt quod.

Vltimo absolute argumentor contra omnem solutionem, quia perfectas quæ vocatur ens quale ens; quo modus seu affectio entis est quid positivum, vt probatum est supra, & conceditur ab adversarijs.

Atqui ipsum ens vt quod, est etiam positivum, & distinguuntur ex natura rei: ergo conveniunt in ratione positivi vt sic: sed à quacumque convenientia intrinseca potest abstrahi ratio illa conveniendi secundum Scotum: ergo ab ente, & perfectate potest abstrahi ratio positiva vt sic.

Tunc sic de illo positivo interrogo per quid contrahatur ad modum perfectatis constituendum & ad ipsum ens vt quod, si est per modos ex natura rei distinctos ab ipso positivo vt sic, eo modo quo perfectas contrahens ens distinguitur ex natura rei ab ente; contra primo: ergo iam ens non est prima ratio totius realis convenientiæ: sed datur alia superior ente vt sic, quod est absurdum contra ipsos adversarios.

Secundo contra, quia iam ens vt sic non erit simplicissima ratio, sed divisibilis, & resolvable in rationem positivam vt sic, & in modum illum ex natura rei distinctum, per quem contrahitur positivum vt sic ad esse entis vt sic.

Vltimo contra evidentius, quia ex hac solutione Scoti, & Scotistarum sequitur processus in infinitum, adeo formidabilis ipsis, quem vt solum illum fugerent, coacti sunt introducere, vel ad introducendam distinctionem ex natura rei inter ens vt sic, & modum entis seu differentiam contractivam illius.

Processus in infinitum sic probatur, quia illa ratio positiva superior respectu entis vt sic, & perfectatis, contrahitur ad perfectatem, & ad ens vt sic per modos ex natura rei distinctos ab ipso positivo vt sic.

Tunc sic, ille modus constitutivus entis est positivus, quia constituit aliquid positivum vt positivum; nam ens vt constituitur per illum modum, est immediate oppositum non positivo, & non enti seu negationi essendi: ergo ipsum ens

De d. x. debet

debet esse positivum ut constituitur à tali modo: sed aliquid constituens positivum ut tale non potest esse negatio positivi, quia quod est sub vno opposito contradictorio, non potest constituere alterum sibi contradictorium; alias idem constitueret, & destrueret, vel ut melius loquar, esset constitutivum, & destructivum alicuius, quod ex ipsis terminis repugnat; quare constitutivum unius contradictorii non potest participare essentialiter de altero contradictorio, nec esse sub illo: sed modus ille constituens ens in esse talis positivi, est sub positivo ut sic, ergo non potest esse negatio positivi.

118 Præterquam quod ille modus contrahens positivum ut sic, ad esse entis ut sic, nullius alterius rei positivæ potest esse negatio, quia ens, quatenus ens formaliter, & quatenus constituitur per illum modum, nihil positivum negat primario; sed potius adæquate, & totaliter est positiva ratio essendi, & sic adæquate, & primario est obiectum propositionis affirmativæ: ergo absolute ac simpliciter ratio formalis, & primaria constituendi illud est positiva formaliter.

119 Tunc sic, positivum ut sic contractum ad ens ut sic, est positivum: ergo ille modus contrahens positivum ut sic, ad ens ut sic, & distinctus, ex natura rei ab ipso positivo ut sic, convenient in intrinsece in ratione positivi ut sic, quæ ratio positiva ut sic superior altero positivo debet contrahi ad illud positivum commune enti, & perfecti per aliquos modos, ex natura rei distinctos, ab ipso positivo contrahibili; quia illi modi sunt rationes differendi, & illa ratio superior est ratio convenienti: ergo debent distinguí ex natura rei, quia hæc est fundamentalis ratio propter quam Scotus non solum in creatis: sed etiam in divinis introduxit distinctionem ex natura rei inter ens ut sic, & differentiam creatam, & increatam.

120 Tunc sic, iterum interrogo de illo modo, per quem contrahitur positivum secundum, ad positivum primum ut sic: utrum sit modus negativus ut sic vel positivus? non negativus, quia constituit positivum ut sic secundum; unde non potest esse negatio, quia differentia primario constitutiva alicuius oppositi contradictorii, non potest contineri sub alio opposito contradictorio, ut modus increatus constituens Deum, non potest esse creatura: ergo ille modus constitutivus positivi secundi ut sic, non potest esse sub negatione positivi ut sic, quod est contradictorium illius: ergo erit modus positivus.

121 Item propter eandem rationem, illa ratio quæ contrahitur, est positiva, quia est convenientia duorum positivorum, sicut convenientia duorum animalium in esse animalis est animal, & duorum individuorum in esse hominis est homo.

122 Iterum iste modus per se est positivus, & illa ratio contrahibilis per hunc modum est etiam positiva: ergo datur ratio superior positiva, quæ communis sit rationi illi contrahibili, & huic modo contrahenti, quæ necessario debet contrahi utique per alios modos ex natura rei distinctos, & positivos; de quibus, & de ratione superioris iterum sit eadem interrogatio, & sic evidenter procedetur in infinitum: ergo supposita sententia Scoti datur processus in infinitum, & sic incident in ipsum absurdum, quod evitare contendunt introducendo suas distinctiones Scoti.

Item, quia illa ratio positiva ut sic, primo abstracta ab ente, & perfectitate, est intelligibilis in se ut quod, quia non est ratio intelligendi aliud, cum non sit aliud cuius formaliter possit esse, sed potius est ratio superior omni alia, ratio autem superior non dicitur ratio formalis intelligendi inferius, nisi dicatur propter quam, quæ ut supra probavimus debet in se prius ut quod cognosci, v.g. ens ut sic, non est ratio formalis sub quo cognoscendi substantiam, neque homo est ratio formalis intelligendi Petrum, ratione cuius prædicatum superius non est ipsa intelligibilitas superioris, sed potius est cognoscibile ut quod in se, & propterea est mediū propter quod cognoscitur inferius, & sic non est veritas inferioris, sed potius in se verum ut quod, quo cognito venimus in cognitionem alterius, sed verum ut quod, & intelligibile ut quod; atqui verum ut quod est ens ut quod: ergo illa ratio positiva erit ens ut quod; unde non abstrahetur ab ente ut sic, ut ratio superior, sed potius erit synonymum enti. Deinde perfectitas in suo conceptu habet rationem positivi: ergo perfectitas in se erit ens eo modo quo dicitur positivum.

SVBSECTIO I.

Ex principijs Scoti, & Scotistarum contra ipsos argumentor.

124 **Q**uia tota ratio propter quam asserunt Scotus, & Scotistæ distinguí ex natura rei in Deo rationem entis, & rationem increati, aut differentiam perfectitatis est, quia Deus convenit cum homine, & cum quacunque creatura in esse entis, & non convenit, sed potius differt à creatura per differentiam increatam, & ab accidenti per perfectitatem, cum quo convenit in esse entis, hoc est præcipuum, & principale fundamentum quo fundantur, ad introducendam talem distinctionem, ut patet ex primo, & principali argumento posito contra nos, & in favorem Scotistarum in 1. sect. huius quest.

Atqui bene potest dari quod per vnam formalitatem conveniat à parte rei Deus cum aliquo, & per aliam non conveniat realiter, sed potius differt, & nihilominus in sententia Scoti non distinguantur ex natura rei tales formalitates: ergo præcipuum fundamentum Scoti quo innititur distinctio ex natura rei, tanquam inane, & omnino futile funditus corrui; & penitus labefactatur: minor in qua sola est tota difficultas sic demonstratur.

126 Quia in sententia Scoti, & communi Scotistarum, sine vlla controversia actus necessarius voluntatis divinæ quo se amat, v.g. non distinguatur vllō modo ex natura rei formaliter ab actu ipsius voluntatis divinæ libero; sed per actum liberum, quatenus liberum, & sub ratione formalis liberi convenit vere, & realiter Deus cum actu libero creaturæ, quatenus libero, & non convenit realiter cum tali actu libero per actum necessarium, sub ratione necessitatis vere, & realiter: ergo in vestra sententia vna, & eadem entitas formalissime sine vlla distinctione ex natura rei convenit, & non convenit realiter cum eodem.

Minor illa sic demonstratur, quia tunc aliqua conveniunt vere, & realiter, quando in utrisque datur

Quæst. Vlt. vtrum ens distinguatur, &c. 213

datur simile prædicatum à parte rei, & tunc non conveniunt realiter, quando in vno ex illis extremis datur carentia prædicati, quod datur in altero: sed in actu libero Dei, & in actu libero creaturæ datur simile prædicatum libertatis, cum uterque actus sit liber vere, & realiter: ergo actus liber Dei, & actus liber creaturæ conveniunt vere, & realiter in ratione formalissima liberi vt sic: sed in actu libero creaturæ, datur carentia necessitatis, quæ reperitur formaliter in actu necessario Dei, ex eo quod actus liber creaturæ, quatenus liber non est formaliter necessarius, & actus, v.g. quo se amat Deus, & per quem Pater, & Filius producant Spiritum Sanctum, non est liber formalissime, sed determinatus, & necessarius omnino: ergo actus necessarius Dei, quatenus necessarius, non convenit vere, & realiter cum actu libero creaturæ, quatenus liber est in ratione libertatis, vt sic: ergo.

Declaratur, ideo per vos misericordia divina, & misericordia creata conveniunt vere, & realiter, & iustitia divina non convenit realiter aut ex natura rei cum misericordia creata, quia in misericordia divina, & creata datur simile prædicatum miserendi in actu primo, & in iustitia divina, quatenus talis, non datur formalitas miserendi, sicut datur in misericordia creata, & ideo ratio entis quæ datur in Deo convenit cum creaturæ, quia etiam in creatura datur prædicatum entis, seu essendi, & non convenit Deus per differentiam increatam, quia ratio independentis, & im- participati non datur in creatura, sed in actu libero creaturæ datur ratio libertatis, sicut datur in actu libero Dei, & non datur in actu libero creaturæ formalitas necessarii, quæ datur in actu necessario Dei: ergo actus liber Dei convenit realiter in ratione liberi, vt sic cum actu libero creaturæ, & actus necessarius Dei, quatenus necessarius non convenit vere, & ex natura rei cum actu libero creaturæ, quatenus libero, & in ratione liberi, vt sic:

118 Confirmatur tota hæc ratio, quia infinitudo essentialis divina, & ipsa essentia divina non distinguuntur ex natura rei in vestra sententia, vt sæpe à vobis audivi; & auribus usurpavi, dum in affectionibus publicis defendendis constituta divina essentia explicaretis: item in vestra sententia, etiam vnumquodque attributum, vt distinguitur ex natura rei ab ipsa divina essentia, & vt ab alio attributo seernitur, habet suam infinitatem non distinctam ex natura rei à tali attributo. Tunc sic, divina essentia vt distinguitur ex natura rei à divina sapientia, convenit vere, & realiter cum illa in esse divino, & in esse infinito vt sic, quia in utrisque reperitur simile prædicatum divini, & infiniti, & non convenit cum divina sapientia vere, & realiter in ratione essentia, & naturæ, & idem est de divina misericordia, iustitia, &c. quia attributa iustitiæ, misericordiæ, &c. ex natura rei non sunt divina essentia, & natura, sed potius perfectiones attributales increatæ naturæ: ergo eadem formalissima entitas, sine vlla distinctione ex natura rei convenit, & non convenit cum eodem: ergo falsum est, id quod asseritis, dicendo ens distinguui ex natura rei à differentia increata Dei, quia ens convenit in Deo cum creatura, & talis differentia non convenit realiter cum illa.

129 Clarius, in differentia ultima Dei, quatenus talis est, & quatenus distinguui ex natura rei ab ipso ente, quod est in Deo non datur pluralitas

formalitarum distinctarum ex natura rei, quia vos asseritis esse ita simplicissimam, & eandem, vt minime possit resolui in duos conceptus ex natura rei distinctos.

Sed hæc ipsa differentia ultima Dei convenit 130 vere, & realiter cum differentia ultima creaturæ in ratione differentia: vt sic (quia sicut illa differentia distinguit Deum à creatura, & facit vt Deus differat ab illa, ita etiam differentia creaturæ distinguit creaturam à Deo, & facit vt creatura differat ab ipso) & disconvenit aut non convenit realiter in ratione increati sub ratione expressa increati, quia talis formalitas non reperitur in differentia creaturæ: ergo eadem omnino simplicissima formalitas, sine vlla distinctione ex natura rei, potest convenire, & non convenire, cum aliquo: quod clarius patet in singularitate Dei, quæ formaliter convenit cum singularitate creaturæ in ratione singularis vt sic, & non convenit cum singularitate creaturæ in ratione increatæ singularitatis, & nihilominus in singularitate divina non distinguuntur ex natura rei ratio singularitatis, & ratio increatæ singularitatis, quia singularitas divina, quatenus ultima differentia non est resolvable in duos conceptus, alias si esset resolvable, vt ipse Scotus in 1. latè probat, esset resolvable, daretur processus in infinitum, quod est absurdum omnino vitandum: ergo principale fundamentum Scoti, ad introducendam distinctionem, ex natura rei funditus corrui, & suo ipso pondere præmitur.

Secundo principaliter sic argumentor ex ipsius 131 Scoti principiis, quia ideo vos dicitis dari in Deo ex natura rei distinctionem inter rationem entis, & rationem increati, quia ratio entis in Deo separatur à ratione increati, quatenus existit in creatura sine ratione increati; sicut etiam separatur in Deo ratio entis, quæ reperitur in creatura à ratione creati; quia in Deo datur illa ratio sine ratione creati: totum hoc fundamentum patet ex secundo argumento posito in favorem Scotistarum *sección 1. huius questionis*; sed ex hoc argumento sequitur manifeste, non solum distinguui ex natura rei, rationem entis à ratione increatæ, sed quod magis est distinguui realiter absolute; ergo si aliquid probat vestra ratio, necessario debet probare in Deo repetiri distinctionem realem inter constitutiva Dei; sed dari distinctionem realem absolutam in Deo est hæreticum damnatum anno Domini 1148. sub Eugenio III. Papa, in Conc. Remensi, contra Gilbertum Porretanum: ergo tale argumentum probans conclusionem Scoti est omnino reiiciendum.

Quod autem ex tali argumento colligatur non solum distinctio ex natura rei, sed realis; sic demonstratur, quia ea quæ separantur realiter, realiter distinguuntur, & non solum ex natura rei; sed per vos ens separatur realiter ab esse increato seu à differentia ultima Dei, & etiam separatur à differentia creaturæ: ergo ratio entis non solum distinguui per vos à differentia Dei, & differentia creaturæ ex natura rei; sed etiam realiter. Maior est principium in metaphysica, quia idem realiter non potest esse sine seipso, alias esset, & non esset idem simul, vt videre est in Petro, & Ioanne; ideo enim colligimus Petrum distinguui omnino realiter sine vlla identitate reali à Ioanne, quia potest separari ab illo, & existere sine illo realiter, quod si negetur à vobis, omnino tollitur medium cognoscendi definitionem realem

inter duas res: ergo evidentiſſimum eſt ea diſtingui realiter inter ſe, ſine vlla identitate reali, quæ poſſunt ſeparari realiter, ita vt in aliquo ſubiecto ſit vnum ſine alio à parte rei, & ratio eſt manifeſta, quia quando datur identitas realis, non poeſt dari vnum ſine alio, aut deſtructo alio, quia quod deſtruitur quatenus deſtructum eſt, non eſt, & quod remanet, eſt: ergo iam idem eſſet ſimul, & non eſſet, quod eſt omnino impoſſibile ex illo evidentiſſimo axiomate: impoſſibile eſt idem eſſe, & non eſſe ſimul.

133 Minor proxima ſic probatur, quia ens exiſtit in creatura ſine differentia increati per vos, & exiſtit in Deo ſine differentia creaturæ: ergo ratio entis ita ſeparatur à ratione increati vt ſit ſine illa, ac proinde maxima omnium ſeparatione ſegregetur à tali differentia: item deſtructa creatura non deſtruitur ens: ergo ita ſeparatur ratio entis à ratione creaturæ, vt exiſtat vnum ſine alio: ergo maxima omnium ſeparatione, ſimiliter ſeparatur ratio entis à ratione creaturæ.

134 Vltimo argumentor contra Scotum, quia ratio Scoti, qua vtitur ad probandam diſtinctionem ex natura rei inter prædicata divina eſt ipſa, qua vſus fuit Gilbertus Porretanus ad probandam ſuam hæreſim: atqui hæreſis Gilberti Porretani erat affirmare diſtinctionem realem inter prædicata divina: ergo ex ratione Scoti ſequitur manifeſte in Deo dari non ſolum diſtinctionem ex natura rei, ſed etiam realiter. Maior patet ex his verbis, quibus Otto Friſingensis Episcopuſ, maxime fide dignuſ, & antiquuſ Author, qui centum, & ampliuſ annos poſt Bernardum claruit imperio vacante anno 1260, proponit rationem Gilberti ad probandam ſuam concluſionem: *videlicet ſi indeterminate profiteretur divinitatem eſſe Deum, (id eſt) quamlibet perſonam, cogeretur ſine determinatione concedere quicquid de qualibet perſonarum, & de eſſentia, ſicque in hanc incidere abſurditatem, aut ſicut perſonam filij, ita divinam eſſentiam indeterminatam incarnatam paſſam conſideretur: ex qua abſurditate facile ſenſu hæreticuſ iuxta Sabellianuſ emergeret, & eadem res diceretur, & generans, & genita, & eandem ſeipſam genuiſſe; quod autem inter naturam, & perſonam non mathematica abſtractione, ſed Theologica conſideratione quoquomodo divideret ratio, & ratione, & authoritate probare nittebatur; ſic ille.*

Itaque ratio Gilberti hæc erat, ſi idem ſunt omnino ſuapte natura perſona, & eſſentia: ergo ſi perſona vnitur realiter naturæ humanæ illam ſubſtituens, etiam natura divina eodem modo vnitur, & humanam terminabit, quare ſicut dicimus Verbum paſſum, & mortuum, ipſam etiam deitatem mortuam, & paſſam dicemus: cum ergo hæc non ſint concedenda, ſequitur eſſentiam non eſſe perſonam, & e contra ex natura rei; ecce ipſa ratio Scoti, nam Gilbertuſ colligit eſſentiam non eſſe relationem ex natura rei, ne cogamur dicere de eſſentia quæ de perſona enuntiamuſ, ſcilicet generari, & generare, ac ſi à contrario cum Scoto diceret de eſſentia non dicimus quod reipſa generatur, ſicut de perſona: ergo perſona, & eſſentia non ſunt idem ex natura rei, quia de eodem non poeſt affirmari, & negari idem: vide tuam rationem qua probas ens, & increatum diſtingui ex natura rei in Deo, quia de ente affirmatur à parte rei convenientia cum natura, quæ negatur de differentia increata: ergo ratio Scoti, & ratio Gilberti Porretani eſt eadem numero; ſed

conciliuſ Remenſiſ ſub Eugenio III. indicat ex tali ratione ſequi diſtinctionem minime concedendam in Deo, ac proinde ipſum Conciliuſ damnauit rationem Gilberti, & concluſionem erutam à tali ratione: ergo concluſio, & ratio Scoti eſt omnino repellenda, vt repulſa fuit à Concilio Remenſi.

Dices, Gilbertuſ poſuiſſe diſtinctionem in Deo, non tanquam inter duas formalitates ſolum, ſed tanquam inter duas res.

Sed contra primo, quia vt optime aduertit P. Vaquez, Gilbertuſ nunquam poſuit ita apertam diſtinctionem inter eſſentiam, & perſonam, ſicut eſt diſtinctio quæ inter duas res eſſe poeſt; ſed dixiſſe quoquo modo Theologica conſideratione diſtingui, ita vt non ſolum abſtractione mathematica; ſed conſideratione Theologica ratio noſtra inter illa diſtinctionem operetur, quaſi dicat non ſolum diſtingui noſtro modo intelligendi: nam mathematicuſ ſola conſideratione ſua ſeparat à materia, ea quæ vere in materia ſunt: ſi ergo ſolum ratione mathematica diſtinguuntur, quæ ſolo noſtro intellectu diſtincta concipiuntur: ratione vero Theologica ea dixit diſferre, quæ ſecundum veram Theologiam inter ſe diſtingui aſſerit, intelligit autem ex natura rei, ſed à parte rei, non ſola conſideratione, alioqui non eſſet aliud diſferre ratione mathematica, & conſideratione Theologica: hæc ſunt quæ dicebat Gilbertuſ, vbi nulla mentio ſit de diſtinctione ſimpliciter reali, ſed ſolum de diſtinctione quæ datur à parte rei ſine fictione: atqui veſtra diſtinctio non eſt ficta, ſed vera à parte rei, & ex natura rei: ergo veſtra ſententia eſt ſententia Gilberti, quod patet ampliuſ, ex decreto Concilij Remenſiſ ibi: *credimus, & conſitemur naturam divinam eſſe Deum, neque aliquo ſenſu Catholico poſſe negari, quin divinitaſ ſit Deus, & Deus divinitaſ, ſicut vera dicitur Domini ſapientia Dominum, ſapientia ſapientem, & alia huiuſmodi, ſicut divinitatem Deum eſſe credimus, non niſi ea ſapientia quæ eſt ipſe Deus ſapientem eſſe, ſicut non niſi ea divinitate Deum quæ eſt ipſe id eſt ſeipſo ſapientem vnum Deum, ſic Conciliuſ: vbi aperte damnat non ſolum diſtinctionem maximam realem, ſed potiuſ, & magis data opera quamcumque diſtinctionem à parte rei, & in quocumque ſenſu catholico, vt patet ex illis verbis naturam divinitatiſ eſſe Deum, nec aliquo ſenſu catholico poſſe negari, ac ſi dicat, credimus, & conſitemur tantam identitatem inter divinitatem, & Deum, inter ſapientiam, & ipſuſ Deum, vt in nullo ſenſu vero, & catholico poſſit concedi diſtinctio aliqua inter prædicata abſoluta Dei; ſed vos conceditis diſtinctionem veram, licet non in omni ſenſu, ſcilicet realiter, nihilominuſ tamen in aliquo vero ſine fictione ex natura rei: ergo veſtra diſtinctio damnata eſt in Concilio Remenſi contra Gilbertuſ.*

Dices eam diſtinctionem damnatam eſſe, in qua poſſit negari, aut per quam negetur ſapientiam, & divinitatem eſſe Deum; cum autem adhuc, licet concedatur diſtinctio ex natura rei inter prædicata abſoluta, & Deum ex vi talis diſtinctioniſ, non poſſit negari ſapientiam eſſe Deum, aut prædicatum abſolutum eſſe Deum, ſeu aliud prædicatum, inde eſt quod non ſit damnata talis diſtinctio, ſed ſolum diſtinctio realiter.

Sed contra manifeſte, quia omniſ diſtinctio eſt talis

Quaest. Vlt. vtrum ens distinguatur, &c. 215

ralis conditionis, vt dicat negationem illius; à quo distinguitur in ea ratione, & genere qua datur distinctio, itaque id quod distinguitur, dicit negationem alterius à quo distinguitur, ac proinde ex vi distinctionis negat identitatem cum altero in ea ratione qua distinguitur ab eo; vnde identitas, & distinctio in ea ratione, & genere quo sunt, ita se opponunt, vt se expellant ab eodem subiecto, v. g. ea quae distinguuntur per rationem, per rationem non sunt idem, neque identificantur; ac proinde per rationem vnum negatur de alio, sicut quae realiter absolute distinguuntur, realiter, & absolute non identificantur; sed potius vnum negatur de alio; vnde relatio paternitatis in diuinis, quia distinguitur realiter à filiatione, quatenus relatio est, non identificatur cum filiatione, & ac proinde negatur quod sit filio realiter, quia ipsa distinctio dicit negationem, quae praedicatur de ipso quod distinguitur ab alio; vnde quia Deus distinguitur à creatura habet negationem quae praedicatur de Deo in hac propositione; Deus non est creatura; itaque omnis distinctio in ea ratione, qua est distinctio, affert negationem quae praedicatur in concreto de distincto respectu illius à quo distinguitur.

138 Tunc sic, vestra distinctio ex natura rei est vera distinctio in illo genere: ergo in illo genere affert negationem identitatis respectu extremi distincti, quae in concreto praedicatur de ipso distincto respectu illius à quo distinguitur, sed per vos Deus habet distinctionem ex natura rei respectu sapientiae diuinæ, & respectu entis: ergo habet ex natura rei negationem respectu sapientiae, entis, &c. quae vere in concreto praedicatur de Deo respectu sapientiae, & de sapientia respectu Dei &c. ex natura rei: ergo in vestra sententia ex natura rei est vera haec propositio, Deus non est sua sapientia, vtique in sensu de quo loquimur, videlicet ex natura rei: ergo necessario debetis asserere in aliquo vero sensu Catholico, licet non in omnium esse verum dicere sapientia diuina non est Deus: patet haec consequentia, quia per vos ex natura rei, vere habet negationem: ergo in sensu ex natura rei catholice, & vere negat suam sapientiam; sed sensus ex natura rei verus, & Catholicus est, aliqui sensus verus, & Catholicus: ergo in aliquo vero sensu per vos est verum dicere, sapientia diuina non est Deus licet in alio sensu, scilicet realiter sit verum dicere sapientia diuina est Deus: atqui Concilium immedie damnat vestram sententiam, sicut sententiam Gilberti, qui non in omni sensu; sed solum in aliquo, scilicet secundum rationem Theologicam asseruit, sapientiam non esse Deum, cuius oppositum definivit Eugenius Papa, dicens inter perfectionem, & essentiam, rationem veram, & Theologicam non debere distinguere: efficitur ergo vt formaliter ex natura rei non distinguantur; cum enim Eugenius definivit ne ratio distinguatur, intellexit secundum phrasin Gilberti, videlicet secundum rationem, & considerationem non mathematicam, sed Theologicam, quae est ex natura rei, & ante nostram cognitionem; praecipue, quia si magis probati nisi discipuli Gilberti post Concilij definitionem dicebant, inter relationem seu personam, & essentiam non esse distinctionem in intelligendo; sed in nomi-

nando (vt certum est illos dixisse) efficitur solo nostro modo cognoscendi, qui varijs vtitur nominibus, non autem consideratione Theologica, quae tendat ad rem ipsam, vt in se est aliquam ibi posse distinctionem inueniri.

Vrgetur, quia eam distinctionem solum damnauit Concilium, quae directe colligebatur ex ratione illa Gilberti supra posita: sed ratio Gilberti vt supra posuimus est qua vtitur Scotus, & distinctio Scoti sequitur ex eadem ratione Scoti, & Gilberti: ergo ipsa distinctio Scoti est quam damnauit Concilium Remense contra Gilbertum.

Confirmatur ex Concilio Florentino sess. 18. post medium, in disp. inter Ioannem & Marcum, vbi Ioannes ex Ecclesia Latina sic ait: *Diuina substantia, & persona re quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostrae differre videntur*; cui sententiae Marcus pro Ecclesia Graeca coram toto Concilio consensit, Andreas etiam praesul Colossensis in eodem Conc. sess. 7. volens conciliare disputationem eorum Ioannis & Marci, sic dixit: *Plurimum refert simpliciter proferre diuinam substantiam, vel Patris filijque substantiam: haud quaquam tamen putare debemus vt re differant, quandoquidem sola ratione aut intelligentia differre creduntur*, &c. si ergo essentia Patris, aut essentia Filij sola ratione differt ab essentia absolute sumpta, sequitur sola etiam ratione differre relationem ab essentia simpliciter acceptam; nam aliqui, & essentia Patris quae relationem addit non sola ratione differret ab essentia simpliciter, & quod caput est in eodem Concilio sess. vltima, in quadam confessione fidei, quae à Latinis, ad Graecos missa est, sic dicitur: *Porro autem ne identitatem coniunctionemque diuinam substantia distribuere ac ipsam substantiam, re non autem sola ratione ab hypostasibus & personis differre credere videamur*, &c. vbi putat Concilium & tota pars Latinorum, in commodum existimare inter personam, & essentiam distinctionem maiorem esse, quam rationis, & intellectus; atqui vestra distinctio siue inter attributa & essentiam, siue inter praedicata essentialia Dei; non solum est rationis, & intellectus; sed etiam datur à parte rei vere: ergo est contra mentem Concilij Florentini, laudantis, & admittentis tanquam veras propositiones supradictas Ioannis Latini, & Marci Graeci, praecipue, quia ex vestra sententia sequitur manifeste distinctionem, quam admittitis, non solum esse ex natura rei; sed etiam realiter, quia omne ens dividitur sufficienter in ens rationis, & reale: ergo omnis pluralitas, quae sequitur ad ens, eodem modo sufficienter dividetur, pluralitas autem idem est quod distinctio: ergo omnis distinctio aut erit rationis aut realis: sed haec vestra non est rationis: ergo realis. Deinde si ex natura rei ante intellectum vna ratio formalis non est alia: sequitur esse aliam, & aliam rationem; cum igitur quavis illarum sit aliquid reale sit vt ante intellectum ex natura ipsius rei sit aliquid, & aliquid reale: erunt ergo duae res, aut duo realiter diversa.

Neque quidquam obstat, quod in vna, & eadem re, quae habet rationem totius reperiatur duplex ratio, vt in homine, anima, & corpus; vna quaeque enim ratio differt ab alia realiter: sic ergo licet in eadem re quae habet rationem totius, reperiatur duplex ratio formalis; si tamen vna non est alia ex natura sua, & ante intellectum erit realiter ab ea distincta.

Porro

¹⁴² Porro autem distinctionem realem non solum eorum, quæ invicem simul separari possunt; sed eorum etiam quorum unum saltem sine altero esse potest, licet non contra præter rationem ipsam confirmat aperte authoritas Arist. 7. Topic. cap. 1. loco 1. his verbis: *amplius si potest alterum sine altero esse, non erit idem*. hoc eodem argumento quod unum sine alio manere possit probat August. lib. 6. de Trinitate, cap. 6. aliud esse magnitudinem, aliud figuram, aliud colorem, & Bernardus ser. 80. in Cantica, animam non esse suam iustitiam, & sanctitatem eadem ratione colligit; probari etiam manifeste potest, quia quoties aliqua duo sola ratione nostra diversa sunt, re autem sunt idem omnino sola cogitatione, possunt separari sicut sola cognitione sunt diversa.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

¹⁴³ Ad primum argumentum, distinguo maiorem, eadem res secundum idem formaliter, & virtualiter concedo secundum idem formaliter, & virtualiter distinctum, nego; cum autem ratio entis in Deo, & in creatura distinguatur virtualiter à differentiis, ut ex supradictis patet, potest esse ratio conveniendi, & differentia in creatura propter hanc distinctionem, ratio differentie aut differendi per quam differat, & distinguatur Deus à creatura.

¹⁴⁴ Neque enim hæc distinctio virtualis aliquid derogat divinæ simplicitati, quia hæc simplicitas solum consistit in summa reali identitate rei cum omnibus rationibus realibus, quæ in illa sunt seu de illa dicuntur, quin potius hæc distinctio indicat excellentiam divinæ simplicitatis, quæ indivise omnem perfectionem completitur, æquivalendo rebus inter se formaliter distinctis. Unde provenit ut sub diversis rationibus, seu conceptibus concipi possit à nobis, qui inadæquate, & imperfecte res divinas concipimus, quod fundatur in eminentia, & infinita perfectione actualissima ipsius rei, quæ unita continet ea quæ in creaturis divisa sunt; sic autem multa continere non est diminutio simplicitatis, sed potius illius excellentia, & consummata perfectio: itaque summa identitas Dei est formalis, cui non opponitur virtualis, aut eminentialis distinctio, quia opposita debent esse in eodem ordine, & ideo formalis lux non pugnat formaliter cum formali frigiditate, quia calor non continetur cōformaliter in luce, sed eminentialiter; eminentialis autem calor non pugnat cum formali frigiditate, quia sunt in diverso ordine: sed distinctio virtualis, aut per æquivalentiam non est formalis distinctio: ergo non pugnat cum identitate formali, sicut, v. g. eminentialis continentia creaturæ, seu esse eminenter creaturæ non pugnat cum esse formali Dei, & ideo in omnium sententia Deus est virtualiter, seu eminenter creatura, & simul est formaliter Deus, & increatum esse sine ulla controversia, in quo tantum abest quod eminentialis aut virtualis ratio creaturæ destruat rationem increati formaliter, quin potius sit summa perfectio divini esse formalis, quod adeo verum est, ut si per impossibile Deus non esset eminenter creatura, non esset Deus formaliter, ac proinde destrueretur esse formale Dei,

quapropter potius pugnat cum esse formali Dei, non esse eminenter creaturam quam pugnet cum illo esse eminentiale seu virtuale esse creatum.

Ergo similiter eminentialis virtualis distinctio seu per æquivalentiam est summa perfectio summe identitatis Dei seu omniidentitatis divinæ, quæ si deficeret in Deo, sine dubio non esset summe, & infinite perfecta identitas Dei, quapropter tantum abest ut hæc eminentialis, virtualis seu per æquivalentiam distinctio opponatur cum omni identitate divina, quin potius conducit ad summam perfectionem illius: ergo distinctio, quæ opponitur tali identitati est formalis, quia est in eodem genere formalitatis, ac est identitas divinæ, unde identitas divina excludit omnem distinctionem, & pluralitatem divinam inter absolutas, ratione cuius dixit eleganter Bernardus, *disso lib. 5. cap. 7. nisi omnia unum in Deo, & cum Deo consideres, habebis multiplicem Deum, mihi vero non deest, quid cogitem melius eiusmodi Deo tuo: quares quid mera simplicitas.*

Ad confirmationem primam respondeo cum ¹⁴⁶ Patre Suarez, rationem substantiæ, & entis in substantia esse quidem eandem omnino secundum rem, differre tamen virtualiter in re, & per rationem formaliter, & priori consideratione habere in substantia eandem rationem essentialiam, virtualiter tamen, & ratione diversam; & idem de ratione entis, & accidentis propterea in accidenti reperiuntur; e contra vero accidens, & substantia inter se comparata dicuntur habere in ratione entis essentialiam rationem eandem, secundum rationem tantum, non secundum rem, & ideo in omnibus illationibus in ea confirmatione factis, committitur æquivocatio non distinguendo diversas rationes, & modos convenientie distinctionis fundatos in distinctione æquivalentiæ, & virtuali.

Ad secundam confirmationem distinguo maiorem, sunt in re distincta actualiter, & formaliter, nego, virtualiter concedo: ad probationem distinguo, maiorem, formaliter, & in esse entis nego; in esse terminativo, & obiectivo concedo; alias ex eo quod definitio formaliter sit accidens sequetur quod res definita debeat esse accidens, quapropter definitio solum confirmatur in hoc cum definito, ut explicet quod habet definitum sine fictione, non autem debet conformari formaliter in gradu essendi, ita ut substantia definita habeat definitionem, quæ sit substantia, cum hoc sit impossibile; & ut vni entitati reali vnica definitio solum respondeat, quia hoc falsum est, siquidem vna, & eadem entitas secundum varias formalitates potest varijs definitionibus definir, quia cum nos definiamus secundum quod concipimus, & concipiamus per conceptum inadæquatam, non possumus eadem definitionem ex haurire eandem simplicissimam entitatem varijs definitionibus.

Ad secundum Responderetur concedendo maiorem, & negando minorem, ad probationem distinguo antecedens, ratio entis quæ erat in creatura est sine creatura, nego, alia realiter distincta ratio entis, quæ semper in Deo fuit, concedo; unde ratio entis quæ est in Deo non separatur aliunde ratio entis quæ est in Deo, & ratio entis quæ est in creatura nunquam separatur à modo creato, unde tota fallacia argumenti in hoc consistit, quod intellectus fingat esse eandem rationem entis,